

»Kajenje ubija«, kaj pa igralništvo?

V sredo, 2. aprila, je bila v objavljena novica, da slovensko igralniško podjetje Hit in največja svetovna igralniška veriga Harrah's Entertainment (vsaj začasno) ne bosta nadaljevala pogovorov o velikem igralniško-zabaviščnem centru, ki naj bi ga zgradili na Goriškem. Proti taki »lasvegizaciji« ne le tega dela Slovenije, temveč celotne države je med drugimi nastopila civilnodružbena Koordinacija za omejevanje igralništva (KOI), ki od avgusta lani tudi zbira podpise pod peticijo zoper širjenje igralništva. Član glavnega odbora koordinacije je tudi BOGDAN VIDMAR, svetovalni delavec na Škofijski gimnaziji Vipava in župnik v Podragi.

strija nasploh pričakuje liberalizacijo zakonodaje in ministrstvo za finance je tak predlog tudi pripravilo. Igralniška industrija očitno pričakuje še ugodnejše obdavčenje svoje dejavnosti od predlaganega, še več možnosti za prirejanje iger na srečo. V koordinaciji pa smo prepričani, da se je treba obrniti v čisto drugo smer: da je potrebno zakonodajo zaostri, saj že sedaj recimo ni poskrbljeno za problematične in patološke hazarderje; v Sloveniji ni niti ene specializirane zdravstvene ustanove za zasvojene z igrami na srečo, čeprav smo po številu igralnic na prebivalca na prvem mestu v Evropi. Poseben problem je reklamiranje igralništva, kjer ni nobenih opozoril na nevarnosti, ki jih prinaša. Se pravi, že sedanja zakonodaja ne omogoča t. i. odgovornega igralništva, ki naj bi ga menda uvajali v novih mega igralnicah. Preden gremo v kakršne koli pogovore o širitvi te dejavnosti, bi morali najprej zagotoviti takšno pravno ureditev in takšne davke, ki bodo v celoti pokrivali neposredne in posredne stroške igralske dejavnosti.

Če na škatlici cigaret piše *Kajenje ubija*, kaj bi moralo pisati nad vhodnimi vrati v igralnice?

Recimo *Igralništvo lahko vodi v zasvojenost, bankrot, depresijo in samomor.*

Z argumenti, ki utemeljujejo tako sporočilo, ste, če se ne motim, »lobistično« seznanjali tudi pomembne politične igralce. Kakšne so izkušnje iz teh pogovorov? Tudi iz odzivov na pretrgana slovensko-ameriška pogajanja je namreč mogoče sklepati, da je politika še vedno večinsko naklonjena temu, da bi bila ena bistvenih razvojnih poti Slovenije igralništvo.

V bistvu ni politične stranke ali vidnega politika, ki bi javno postavljal pod vprašaj širjenje igralništva in bil kritičen do takšnega razmaha te industrije, kot mu ga namenjajo vladni načrti. Tukaj so si vse parlamentarne stranke zelo podobne. Na našo ponudbo, da se srečamo z njihovimi poslanskimi skupinami, se je odzvala samo SDS. Povabili so nas na pogovore. Predstavili smo svoja stališča. Poslušali so nas in nam obljubili, da bodo zadevo predstavili tudi drugim članom stranke. Druge stranke pa se niso odzvale.

Morda posredno vendarle. Iz vrst nacionalistov je bilo te dni slišati mnenje, da je za propad pogajanj med Hitom in Harrah's Entertainment kriva njihče drug kot katoliška Cerkev. Ali ni to celo svojevrsten poklon?

Težko je komentirati takšna stališča ... V naši koordinaciji smo se odločili, da v njej sodelujejo ljudje ne glede na versko, strankarsko ali nacionalno pripadnost. Med prvopodpisniki peticije so tudi mag.

Nedžad Grabus, mufti islamske skupnosti v Sloveniji in levo usmerjene vidne osebnosti v Sloveniji,

Bogdan Vidmar (foto: B. Š.)

prvopodpisnik peticije je pesnik Tone Pavček. Naše prizadevanje je podprla budistična kongregacija Dharmaling, varuhinja človekovih pravic, Komisija Republike Slovenije za medicinsko etiko, Slovenska akademija znanosti in umetnosti – razred za umetnost in še marsikdo. Cerkev torej še zdaleč ni edina, ki nasprotuje širjenju igralništva, temveč mu nasprotuje široka civilna družba. Dokaz tega je navsezadnje tudi 24.000 podpisov pod našo peticijo.

Ne sklicujemo se neposredno na krščanstvo, temveč na človekove pravice in na dejstvo, da jih igralništvo ogroža. Preden smo kristjani, smo namreč ljudje! Ali ima Cerkev pravico sploh kaj reči? Prepričan sem, da to pravico ima. Pa tudi dolžnost, in to kljub temu, da bodo mnogi planili po njej. Komisija Pravičnost in mir je med prvimi v izjavi opozorila na to, da igralništvo odpira mnoge družbene probleme. Smo tudi v letu družine – igralništvo z več vidikov gotovo ne vpliva dobro na naše družine.

Ali podpise še zbirate?

Še. Peticijo je mogoče podpisati na naši spletni strani <http://igralnice.ne-hvala.com/>.

Glede vloge Cerkve, kristjanov, pa bi rad povedal še to. Potrebno je delovati na več ravneh, kritično in samokritično. Naj ponazorim z zadnjo, 14. številko *Družine*. V njej sem bral vaš prispevek o »katoliški nesorazmernosti« glede državnega sofinanciranja cerkvenih medijev, pa recimo komentar Draga Ocvirka »Čemu papež (ne) molči?«, ki se loteva naltolcevanja, da papež molči

v primeru Tibeta. Brez dvoma je ta vidik potreben – prav je, da Cerkev zagovarja svoje pravice, se brani, razkrinkava laži o njej. Drugi vidik pa je vendarle tudi samokritičnost, ki mora biti s prvim uravnotežen. Vprašati se moramo, zakaj kristjani tolikokrat molčimo, ko gre za pomembne družbene stvari. Kot da nimamo pravega poguma. Politiki tako rekoč vsi po vrsti zagovarjajo širjenje igralništva, mi pa se bojimo kritično ovrednotiti njihove besede, češ, spet bodo rekli, da imamo kristjani nekaj proti. Mislim, da bi morala biti Cerkev – pa nimam v mislih le vodstva – bolj odločna. Kje smo se izgu-

bili kristjani ob dejstvu, da imamo v Sloveniji največ igralnic glede na število prebivalcev?! Imamo 13 igralnic in skoraj 40 igralnih salonov, s čimer prekašamo vse evropske države. Tudi mi dajemo dovoljenje za takšne razmere; na neki način vsi dajemo koncesijo za to, da je nekje odprta igralnica. Očitno se kristjani ne znamo iti demokracije.

Del demokracije je prav odprta javna razprava. Ali ni bilo v luči takšne razprave vse dogajanje okoli pogajanj med Hitom, ameriški partnerji in slovensko državo za velezabavišče celo dobrodošlo? Megalomanskost zastavljenega projekta je namreč sprožila dokaj široko javno razpravo o vplivih igralništva, kakršne ne bi doživeli, tudi če bi hkrati odprli dvajset novih, vendar manjših igralnih salonov. Morda pa bomo iz te razprave vendarle potegnili kaj pametnega za prihodnost ...

Tudi tako lahko gledamo na stvari, vendar vseeno ne bi bil pretiran optimist. Že dalj časa spremljam javne razprave o igralništvu, ki jih je sprožila napoved sodelovanja Hita in Harrah'sa, v skoraj vseh primerih pa so se spraševali le o tem, ali bo slovenski partner sodeloval z Američani ali ne, kako bi to sodelovanje operacionalizirali, kdo bo imel od njega največje finančne koristi, kolikšen delež v teh projektih bo imelo igralništvo in kolikšnega turizem ... Na razne medijske okroglice mize pa niso povabljeni tisti, ki imajo drugačno vizijo Slovenije. To se mi ne zdi ravno znamenje demokratičnosti v naših medijih. Tudi naša koordinacija si je morala medijski,

javni prostor tako rekoč izboriti s svojimi izjavami. Pri marsikom veljamo skorajda za fanatike ali čudake, po drugi strani pa vemo, da zelo veliko ljudi igralništva ne podpira, a v javnosti nimajo svojega predstavnika in glasu.

Kaj 24.000 podpisov pod peticijo ni zadosten argument vam v prid?! Večina sodelujočih v javnih razpravah bolj maha z argumentom denarja, vi pa imate za seboj jasno izraženo stališče nezanimljivega števila ljudi.

Toda tudi tisti, ki raje govorijo o denarju, pogosto trdijo, da se ljudje s širjenjem igralništva strinjajo, pa čeprav ljudi o tem nihče ni poglobljeno in neodvisno od naročil igralniške industrije spraševal oziroma raziskave javnega mnenja niso bile javno predstavljene. O vplivu že obstoječih igralnic na življenje ljudi ni bila narejena nobena strokovna empirična raziskava. Pravijo, kako igralnice prinašajo velike dobičke, pa vendar ni bila narejena nobena raziskava niti o tem, kako je dejansko razmerje med koristmi in stroški igralništva. Tukaj je veliko manipulacij.

Omenili ste podpisnike naše peticije. 24.000 je veliko, vendarle je to prenizka številka, da bi lahko zagrozili s kakšnim referendumom. Politika pa navadno razume le takšne grožnje. Če se ljudstvo ne bo prebudilo veliko bolj, kot se morda že je, bo mega igralnica zelo kmalu zgrajena. Pa ne samo ena. Morda jih bo v Sloveniji zraslo kar pet, kot nekateri načrtujejo.

Ali se je družbena sprejemljivost igralništva v zadnjih letih vendarle spremenila?

Žal je povpraševanje po igralništvu vedno večje, ker je v družbi vedno več problemov. Gre za začaran krog: ljudje smo vedno bolj prazni, potrebujemo neko zabavo – drogo, ki naj bi nas »zapolnila«, v resnici pa nas še bolj siromaši, zato potrebujemo še več droge. Ekonomske raziskave kažejo, da ima igralništvo v Sloveniji precejšnje tržne možnosti. Toda vprašanje je, ali je to smiselno in pametno spodbujati. Ali ni boljše vprašanje, kaj naj bi bila alternativa takemu razvoju? Naša koordinacija noče biti samo *proti*, tudi zato smo dali naši peticiji naslov »Slovenija, dežela tisočerihih možnosti«. Res ne bi bilo prav, če bi jih zakockali.

Kako sami vidite vizijo Slovenije? Očitno ne kot velik Las Vegas ali Atlantic City ...

Gotovo so druge alternative. Recimo klasični turizem, ki ga igralništvo z dumpiškimi cenami uničuje, trajnostni razvoj Slovenije ... Naloga politikov, ki jih seveda mi izvolimo, je, da o tem razmišljajo, da znajo dati na mizo različne možnosti, med katerimi lahko izberemo najprimernejše.

Pri opozarjanju na takšne alternative KOI očitno ne bo zmanjkalo dela ...

Res ne. Toda to prizadevanje ne sme temeljiti samo na nekaj ljudeh, ki so povrh vsega že precej izgoreli. Napačno bi bilo, če bi slovenska javnost samo od koordinacije in morda še koga pričakovala vse, zato rečem: »ne zanašajte se na nas!« Spodbujam tudi druge – tudi katoliške organizacije, društva, skupine, duhovna gibanja, da dajo svoj prispevek. Pri tem pa se je treba povezovati z vsemi, ki podobno mislijo, ne glede na to, ali so kristjani ali imajo drugačen pogled na svet.

Pogovarjal se je
BOGOMIR ŠTEFANIČ ml.

Vest o končanih pogajanjih med slovenskimi in ameriški partnerji za izgradnjo velezabavišča je bilo mogoče v prvem trenutku razumeti kot razlog za zmagooslavje vseh, ki so nasprotovali takemu igralniško-turističnemu centru na Goriškem. Ali tudi vaša koordinacija preveč zmagoslavni občutki?

Dejstvo, da je prišlo do prekinitve ali zamrznitve pogajanja, lahko presojamo kot nekaj pozitivnega, kot nekaj, česar smo lahko veseli, vendar pa menim, da ni razlogov za »zmagooslavje«. Zavedati se moramo, kot trdijo v upravi Hita pa tudi v vodstvu mestne občine Nova Gorica, da od projekta megazabavišča nihče ne odstopa, temveč upajo, da bo v prihodnosti na tak ali drugačen način uresničen. Hit že išče nove partnerje, ne izključuje pa niti vnovičnega sodelovanja s Harrah's Entertainment.

Položaj se torej skorajda ne spreminja.

Glede odločitev, povezanih z vizijo igralniške industrije na Slovenskem, sedanje dogajanje ničesar bistveno ne spreminja. Dejstvo je, da je Harrah's zaenkrat odstopil od investicije, zaradi česar so nekateri razočarani, drugi veseli. V ozadju teh odzivov pa večinoma ni vprašanje: *Igralništvo da ali ne*, temveč le pomisleki, kdo bi skupno podjetje vodil, kdo bi od tega imel večje dobičke ...

Ali to pomeni, da cilji, ki si jih je zadala KOI, ostajajo enaki?

Cilji res ostajajo enaki. Ugotavljamo celo, da je peticija, ki smo jo javnosti predstavili in ponudili v podpis avgusta lani, veliko premila. Še bolj bi se morali usmeriti v preverjanje že obstoječega igralništva. Nikoli ni bila vprašljiva le napovedana mega igralnica. Bistveno vprašanje je spreminjanje igralske zakonodaje. Hit in igralniška indu-

... od slovenskih oblasti zahtevamo:

- Da sprejmejo moratorij in začasno zamrznejo vse postopke ter spremembe zakonodaje, povezane z načrtovano izgradnjo mega igralnice na Goriškem ali kjerkoli drugje v Sloveniji.

- Da naročijo neodvisne in celostne raziskave o vplivu vseh trenutno obstoječih igralnic v Sloveniji na življenje ljudi. Te študije morajo biti celovite, upoštevati morajo različne vidike naše resničnosti: kulturne, ekonomske, politične, sociološke, psihološke, pedagoške, okoljske, epidemiološke in etične.

- Da slovensko javnost seznani jo z rezultati teh raziskav in organizirajo široko in dovolj dolgo javno demokratično razpravo o igralništvu, v katero bodo vključene tudi lokalne skupnosti.

- Da še posebno pozornost posvetijo raziskavi internetnega igralništva, saj je to novejša, še ne dovolj raziskana oblika igralništva.

- Da že obstoječo igralsko dejavnost obdavčijo tako, da bo upoštevano Pigoujevo ekonomsko standardno načelo; kar pomeni, da mora tovrstna dejavnost sama kriti neposredne in posredne stroške, ki jih ustvarja družbi in okolici.

- Da nemudoma poskrbijo za opozorila o negativnih učinkih igralništva, podobno kot na področju tobaka, in da prav tako poskrbijo za preventivne in kurativne programe, ki bodo strokovno pomagali patološkim hazarderjem in njihovim bližnjim.

Iz peticije Koordinacije za omejevanje igralništva (<http://igralnice.ne-hvala.com>)